

Hab; secus auctoritas nihil proest. l. 2. ff. de auctoritate. Ubi Ulpian. ait: nulla differentia est, non intervenient auctoritas tuorum, an perperam adhibeantur. Ex quo natum est illud breviarium: Perinde est non fieri, & male fieri.

8. R. 2. Contractus pupillo onerosi sine auctoritate initio claudicant, hoc est valent ex parte alterius contrahentis, ut is resiliere non possit: sunt vero invalidi ex parte pupilli falter pro furo externo, ita ut non obligent stare contractu. Ita pr. h. t. ibi: ipsi quidem, qui cum his contrahant, obligantur: at inspicac pupilli non obligantur. l. 13. §. 29. ff. de auctoritate tuorum ubi Ulpian. ait: si quis a pupillo sine testis auctoritate emerit, ex uno latere constat contra ihu: nam qui emis obligatus est pupillo, pupillum sibi non obligat. Ratio est favor specialis pupillorum, ne ita contrahendo tecundatur. Nec obstat, quod sofan altera per ludatur, quia sibi imputare debet, quod cum pupillo fine iure auctore continxerit; cum quo contraxit. l. 19. ff. de R. J.

9. Superest quæsto, an pupillus etiam naturaliter pro furo interno obligetur; seu an irritatio contractus ex parte pupilli locum habeat in furo conscientia: Pupillum naturaliter obligari ex tali contractu recent Arneus. Chilengens. Zoes, cum DD. citia. anno n. 51. tit. ff. de Oblig. & Alt. Layman, & alii. Sed varius in explicatione ius obligacionis naturaliter: nam aut volunt illam esse effectu proforo conscientia, in quo pupillus v. g. ministrum pecuniam dilapidavit, teneatur solvere; aut dicunt illi obligacionem naturaliter, sed non iurius naturalis; adeoque tam potius, quam iurius, seu obligacionem factam. Ita Zoes. l. c. a num. 48. Chileng. h. t. q. 8. dicens pupillum ea non obstringi in conscientia, utlera tamet esse, quia si accedere potest fiducia, & fieri novatio. l. 127. ff. de Verb. Oblig. & l. 1. ff. de novato.

Hec sententia quo ad substantiam non differt a nostra mox referenda: quia obligacionem facti, aut dictam factam concedere potissimum in pupillo, cum ex parte illius supponatur interveniens v. g. factum venditionis, numerata pecunia &c. Altera sententia docet pupillum naturaliter vere & pro furo conscientia non obligari, Ita Coar. Haundl. Franz. Pichler. Kees, & novissime eam defendit Clari. D. Frane. Schimkovsky in Univer. Olom. Jurium Professor publicus. Cum ius

10. R. 3. Pupillus ex contractu sibi oneroso sine auctoritate tutoris initio, non obligatur naturaliter vere, & in conscientia pro furo interno. Hanc sententiam fuisse defendi in meis Disp. Jurid. Diff. 4. Contra tuorum, at hic doctrinaliter compendio utar. Prob. 1. ex claro textu l. 59. ff. de Oblig. & Alt. pupillus numerum pecuniam occupando, ne quidem iure naturali obligatur. 2. Si pupillus naturaliter vere obligatur ex suo contractu, solutum reperi non potest: inquit naturaliter debitus, si solutus, non potest: inquit naturaliter, qui reperi potest: Jura certa l. 13. ff. de condit. indeb. l. 10. ff. de Oblig. & Alt. Sec. sed pupillus non fecit ut furoli solutum reperi potest. l. 29. ff. de condit. indeb. & l. 41. ead. ubi Jurisconsultus ait: quod pupillus sine auctoritate tuorum stipulanti promiserit, solverit, repetitio est, quia nec naima debet: ergo non obligari vere naturaliter. Ratio est, quia supra dicta potestas Reipub. vi dominii aut potius ob causam boni publici, & favorem etatis pupillaris irritare contractus pupilli pro utroque furo externo, & interno: hec enim non excedit summae potestam: ergo actus ipsos irritatis, dicendo pupillum ne quidem iure naturali obligari, nec naturaliter, autem vindicare posse; aliquo Jure obligando alteram partem ad restituendum cooperantur peccato pupilli, illud foverent, & premiantur adjudicatione rei, aut pecunie resiliende. Neque hoc casu Jus naturale mutatur formaliter, & directe, sed tantum materialiter, & indirecte per subdictionem materiae, quatenus contractus a Jure positivo irritatis etiam de Jure naturali nullum producere potest obligacionem: liquidem quod nullum est, per retum naturalium nihil producere vales. Quae hic obiectio solent, solventur ex seqq. punctis, quae locum exceptionem tenent.

11. 1. Pupillus vere naturaliter, immo & civiliter obligatur, si in contrahendo dolim committit. l. 1. §. 15. ff. deponit. utr etiam ex aliis delictis tit. Deponit.

de delictis puer. 2. Si promisit ea, quae non pendent a tutoria potestas, neque ei tantopere prejudicant; ut si spontalia contraxit, quibus tenetur usque ad adventum pubertatis cap. 7. 8. de defons. impub. vel si promisit operari personalem facilem v. g. orare pro altero. 3. Si pupillus ex contractu factus est locutionis, quo casu, & vero naturaliter, & civiliter obligatur l. 1. §. ff. h. t. quo senti explicant pleraque Jura in contrarium, ut l. 21. ff. ad L. Falcid. l. 1. ff. de iuris. l. 25. §. 1. ff. quando dies legaz. l. 64. ff. ad Seminae cons. Trebeil. 4. Ut fiduciaria subsistat, & novatio obligacionis fiat, sufficit, quod contractus ex uno latere subsistat, licet in altero privilegiato nulla sit obligatio iuri, sed tantum facti, seu facta. Erido fiduciaria accedens contractui pupilli, efficiat obligatur l. 127. ff. de Verb. Oblig. & novatio cum pupillo facta temet. l. 1. in fin. de novato l. 9. ead. licet in pupillo nulla sit obligatio, ut ait Imp. §. 3. Inst. quib. mod. oblig. toll. ibi: nam, & prior debitor liberatur, & posterior obligatio nulla est. 5. Si pupillus tutor, & minor curatore careat, obligatur ex suis contractibus etiam civilitate, falvo beneficio restitutio, si Ihesus sint. l. 3. C. de integr. refit. Dices: alter contrahent laderetur: nam v. g. emptor pecuniam a pupillo dilapidatum amitteret, & rem emptam ei refutare cogesetur. R. sibi impetrat contrahens, quod causas non sit mercatus: Jus ne pupillus laderat, magis respicit favorem pupilli, quam lenitionem majoris.

12. Q. VII. Quando, & quomodo pupillus acquirat, & obligatur ex contractu iuri? R. 1. Pupillus ex omni contractu tutoris acquisitionem, non quidem directam, sed utilem, idque ob favorem etatis. l. 2. 4. 5. C. quando ex facto tutor. ut erant hypothecam. l. 2. C. per quas personas. 2. E contra pupillas obligatur ex omni contractu tutoris, utpote legitimi administratoris; & ideo finita tutele, datur in ilium actio, sententia, & executio in eius bonis. l. 2. ff. de administr. tutor. l. 1. C. quando ex facto tutor. At ex dicto tutoris, vel curatoris pupilli, & minoris non tenentur, nisi quatenus locupletiores facti sunt. l. 3. 5. ff. quando ex facto tutor. Varius casus de hoc in tit. ff. & C. quando ex facto tutor. utr etiam de auctoritate praestanda tit. ff. & C. de auctor. iuri. Hec enim proportionatiter applicanda sunt auctoritati, & facto curatoris.

TITULUS XXII.

Quibus modis Tutele finitur.

1. Modi isti enumerantur h. t. & quidem finitut tutele: 1. adventu pubertatis, anno 14. in masculo, & anno 12. in femina. pr. h. t. Jure autem hodierno, quo tutela, & cura confusa est; aut falta tutele transiret in curatam, non solvitur tutele, nisi adventu majorennitatis completi 25. anno de Jure, licet in quibusdam locis majorennitatis definita sit paucioribus annis, ut 22. vel 20. vel etiam 18. annis. 2. Atrogatione. §. 1. b. t. 3. Eventu conditionis, at dier, sub quibus tutor datus est. §. 2. b. t. 4. Morte pupilli, aut tutorum, §. 4. b. t. 5. Maxima, & in die capituli diminutione tutoris, & minima ex parte pupilli §. 4. b. t. 6. Remotione, aut expellitione tutoris. §. fin. b. t. 7. Imperata venia etatis tutela curatela confusa finit in masculo post annum 20. in femina post 18. quo tanta causa non conferat quis idoneus ad alienandam bona immobilia abfuge decreto Jure. l. 3. C. quando decreto non est opus. Finita tutele, aut cura, sequitur judicium tutele, aut curae, de quo tit. 24. interim sit.

TITULUS XXIII.

De Curatoribus.

A Giur de hac materia, uti & de judicio tutele l. 36. tit. 7. 9. & lib. 37. tit. 10. In Codice lib. 5. tit. 31. usque ad 39. & tit. 44. 59. 70. usque ad 74. pliqueat autem tutor, & curator sunt communia.

1. A Personis tuteles subjectis transiit ad personas curate subiectas. Est autem Curiae, vel Curatela potest in capite libero ac sunda bona, & negotia ejus, qui

De Auctoritate Tutorum.

ea per statutum tunc non potest arg. pr. h. t. Cura, & tutela convenienti in eo, quod utraque sit creatura Iuris civ. & utraque debet ab iisdem Magistratibus: differunt vero in frequentibus: quia tutor datur in testamento, non certe tunc, aut causa, sed persona etiam invita; & contra curator non datur testamento, securus confirmandus est, sed a Magistratu datur rebus, & negotiis, non personis, neque invitatis, & noletibus §. 2. b. t. licet hodie minores etiam inviti sint sub curatoribus.

2. R. 2. Tutoris Testamentarii, & dati ex inquisitione, olim non satisfabant, pr. h. t. l. 4. 17. ff. de testam. tutele, nam illorum fides approbata est a testatore; itis vero inquisitio est logo satisfactionis. Sed hodie ex Refor. Polit. Car. V. 1548. Rudolph II. 1577. tit. 32. omnes tutores, testamentarii, legitimi, & datum etiam ex inquisitione, satisfare debent; hec eti. Jus novum non ubique observetur, cum in multis locis tutores facultatus, & possessionibus idonei non satisfident.

3. R. 3. In concussum plurium tutorum, vel curatorum, si tantum satifat, cui comunitur administration. §. 1. h. t. si nullus satisfactionem offerat, vel alii oblatam recipere nolint, neque acquirent. Judicium unum pro administratione exigunt, permittit eis Jux vel communiter administrare, vel tutelam dividere. ibid. & l. 3. per tot. ff. de administr. tutele. servata culibet exceptione pro ea parte, seu regione, quam non administrat. l. 4. ead.

4. Q. II. Quae persona sint sub cura extraordinaria? R. 1. Furiosi, & prodigi iuridice, quibus administratione interdicuntur est, & his ex L. XII. Tabb. dandus est curator legitimus, seu unus ex agnatis, aut plures l. 1. ff. de curator. furiosi, aliquo deficiente, bus agnatis, alias a Magistratu datus ex inquisitione. §. 3. h. t. 2. Omnes illi, qui rebus suis superflue non possunt; ut sunt muri, furi, amientes, & perpetuo morbo laborantes, §. 4. h. t. 3. Pupilli in certis casibus datur curator. §. 5. h. t. si tutele legitimus non sit plene idoneus ad bona pupilli administranda, vel ad tempus excusetur a tutele v. g. propter legationem, aut aliud iustum impedimentum. Quibus, & familiis causibus pupilli non tutor, sed curator datus est: quoniam habent tutelem tutor dari non potest. cit. §. 5. h. t. 4. Si inter tutores, & pupillum his motu est, pupilli datus est curator ad hanc causam. §. fin. de autor. tutele. At si tutor labore impedimentum, quod de Jure non excusat a tutele, in tali casu ad negotia gerenda, vel ad lites cum aliis tractandas ipse pupilli prefens, si sit infante maior, cum auctoritate tutoris constituit procuratorum intra, vel extrajudiciale. l. 21. C. de procurat. focus si pupillus sit absens, aut infans, sibi tutor, interposito Judicis decreto, constituit auctor, qui negotia pupillaria gerit periculo tutoris. §. fin. b. t. l. 24. ff. de administr. tutor. l. 11. C. de Procur. nam ius non permittit tutores consimilares curatorem, ne per hoc presumant se liberare ab onere tutele. Officium, & administratione curatoris, & tutoris pari passu ambulant.

5. R. 3. In judicium tutele non intimatur, nisi finitut, ut tunc ratione sua administrationis reddit tutor, & quantum pupillo debet satisfaciat: & e contra pupillus recompenset tutori, quod is in utilitate eius ex suo impedit. l. 4. ff. de tutele. action. l. 1. 6. 3. ff. de convar. tutele. action. nam absurdum lex judicavit aliquem urgenter ad rationem administrationis, in qua perseverat, bene vero illa finit. Idem dicit de judicio generali tutele. l. 19. ff. de administr. tutor. At particularis action cura super certa re, que solo, vel culpari curatoris perit; etiam constante administratione instituti potest: per quod differt ab actione tutele, que nunquam particularis, sed semper generalis est super totam administrationem. l. 4. §. 4. ff. rem pupilli. Hodie ex cit. Refor. Polit. & de confutat. recepta, tutores, & curatores singulis annis ratione sua administrationis reddunt, ne res pupilli, & minoris eant perdunt.

6. R. 3. In judicio tutele, & cure executur l. Tutor, & curator, qui administravit, hisce moribus, eorum heredes; quia quasi-contractus tutele, & cure transit ad eos. l. 2. pp. §. 1. Cod. de his, qui venient etat. In Electoribus S. R. I. id speciale est, quod ex cap. 7. Bull. Ann. sunt majorennes post annum 20. completem. Ceteri modi sunt communes, quibus etiam tutele finitur, ut tit. 22. dictum. 3. Cura extraordinaria finit cessante impedimento; ut si furiosus mentis compos fiat, & prodigus ad frugem redeat; de quo tamen cognoscet Jux, sed prodigalitas ementito pallio regatur. l. 1. 10. ff. de Curator. furiosi. l. 6. ff. de Verb. Oblig.

TITULUS XXIV.

De Satisfactione Tutorum, vel Curatorum.

A Giur de hac materia, uti & de judicio tutele l. 36. tit. 7. 9. & lib. 37. tit. 10. In Codice lib. 5. tit. 31. usque ad 39. & tit. 44. 59. 70. usque ad 74. pliqueat autem tutor, & curator sunt communia.

1. Q. I. Quid sit, & a quibus praestanda satisfactione tutele, vel curatela? R. 1. Satisfactio in presenti est cauio necessaria a lege, vel Magistratu imposita, quam praefat tutor, vel curator rem pupilli, vel minoris salvam fore. Olim erat stipulatoria tit. ff. rem

pupilli. hodie fiduciaria l. 4. §. 2. ead. & nisi caveant tutores, & curatores, pignoribus captis coercendi sunt. §. 3. h. t. Si plures fiduciarios dati sint, singuli obligantur in solidum, absque beneficio divisionis l. fin. ff. rem pupilli. ne pupilli, & minor in diversa judicia trahantur.

2. R. 2. Tutoris Testamentarii, & dati ex inquisitione, olim non satisfabant, pr. h. t. l. 4. 17. ff. de testam. tutele, nam illorum fides approbata est a testatore; itis vero inquisitio est logo satisfactionis. Sed hodie ex Refor. Polit. Car. V. 1548. Rudolph II. 1577. tit. 32. omnes tutores, testamentarii, legitimi, & datum etiam ex inquisitione, satisfare debent; hec eti. Jus novum non ubique observetur, cum in multis locis tutores facultatus, & possessionibus idonei non satisfident.

3. R. 3. In concussum plurium tutorum, vel curatorum, si tantum satifat, cui comunitur administration. §. 1. h. t. si nullus satisfactionem offerat, vel alii oblatam recipere nolint, neque acquirent. Judicium unum pro administratione exigunt, permittit eis Jux vel communiter administrare, vel tutelam dividere. ibid. & l. 3. per tot. ff. de administr. tutele. servata culibet exceptione pro ea parte, seu regione, quam non administrat. l. 4. ead.

4. Q. II. Quid sit iudicium tutele, & qui co-teneat. R. 1. Furiosi, & prodigi iuridice, quibus administratione interdicuntur est, & his ex L. XII. Tabb. dandus est curator legitimus, seu unus ex agnatis, aut plures l. 1. ff. de curator. furiosi, aliquo deficiente, bus agnatis, alias a Magistratu datus ex inquisitione. §. 3. h. t. 2. Omnes illi, qui rebus suis superflue non possunt; ut sunt muri, furi, amientes, & perpetuo morbo laborantes, §. 4. h. t. 3. Pupilli in certis casibus datur curator. §. 5. h. t. si tutele legitimus non sit plene idoneus ad bona pupilli administranda, vel ad tempus excusetur a tutele v. g. propter legationem, aut aliud iustum impedimentum. Quibus, & familiis causibus pupilli non tutor, sed curator datus est: quoniam habent tutelem tutor dari non potest. cit. §. 5. h. t. 4. Si inter tutores, & pupillum his motu est, pupilli datus est curator ad hanc causam. §. fin. de autor. tutele. At si tutor labore impedimentum, quod de Jure non excusat a tutele, in tali casu ad negotia gerenda, vel ad lites cum aliis tractandas ipse pupilli prefens, si sit infante maior, cum auctoritate tutoris constituit procuratorum intra, vel extrajudiciale. l. 21. C. de procurat. focus si pupillus sit absens, aut infans, sibi tutor, interposito Judicis decreto, constituit auctor, qui negotia pupillaria gerit periculo tutoris. §. fin. b. t. l. 24. ff. de administr. tutor. l. 11. C. de Procur. nam ius non permittit tutores consimilares curatorem, ne per hoc presumant se liberare ab onere tutele. Officium, & administratione curatoris, & tutoris pari passu ambulant.

5. R. 3. In judicio tutele, & cure executur l. Tutor, & curator, qui administravit, hisce moribus, eorum heredes; quia quasi-contractus tutele, & cure transit ad eos. l. 2. pp. §. 1. Cod. de his, qui venient etat. In Electoribus S. R. I. id speciale est, quod ex cap. 7. Bull. Ann. sunt majorennes post annum 20. completem. Ceteri modi sunt communes, quibus etiam tutele finitur, ut tit. 22. dictum. 3. Cura extraordinaria finit cessante impedimento; ut si furiosus mentis compos fiat, & prodigus ad frugem redeat; de quo tamen cognoscet Jux, sed prodigalitas ementito pallio regatur. l. 1. 10. ff. de Curator. furiosi. l. 6. ff. de Verb. Oblig.

6. R. 3. In judicio tutele, & cure executur l. Tutor, & curator, qui administravit, hisce moribus, eorum heredes; quia quasi-contractus tutele, & cure transit ad eos. l. 2. pp. §. 1. Cod. de his, qui venient etat. In Electoribus S. R. I. id speciale est, quod ex cap. 7. Bull. Ann. sunt majorennes post annum 20. completem. Ceteri modi sunt communes, quibus etiam tutele finitur, ut tit. 22. dictum. 3. Cura extraordinaria finit cessante impedimento; ut si furiosus mentis compos fiat, & prodigus ad frugem redeat; de quo tamen cognoscet Jux, sed prodigalitas ementito pallio regatur. l. 1. 10. ff. de Curator. furiosi. l. 6. ff. de Verb. Oblig.

7. R. 4. Actione tutele convenient etiam is, qui tutores se existimant, vel fingens, res, & negotia pupilli administravit. De quo vide in tit. ff. & C. de eo. qui pro tutor. Si vero falsus tutor auctoritatem pupilli contrahendi accommodavit, contra illum datur

ex edicto præterio actio restitutoria in factum sit. ff. quod falsi-tutor.

8. **R.** 3. Tutor unus ex pluribus condemnatus, cum singuli obligati simi in solidum, sicut fidejūstores, antequam solvat, recte petit sibi cedē actiones contra reliquos concurtores; solutione autem facta, nulla aetate, puta directa, competit l. i. C. de contr. judic. tui, quia omnes sunt liberati. At utilis actio contra concurtores conceditur a D. Pio Imp. l. i. §. 12. ff. de retul. act. dummodo communis culpa interveneret, & non propriis dannati. Vide Jura hic citata.

TITULUS XXV.

De excusationibus Tutoribus, vel Curatoribus.

Agitur de hac materia in Pandectis lib. 37. tit. 1. In Codice lib. 5. tit. 60. usque ad 69.

1. Excusatio in presenti est allegatio curia, ob quam aliquis onus tuelas, vel curia deprecatur. Vim habet exceptionis; & ideo si quis in una causa allegata deficit, aliam allegare potest intra 50. dies §. 16. b. t. quia pluribus exceptionibus, & defensionibus uti nemo prohibetur: l. 8. ff. de except.

2. **Q.** I. *Quae sim causae excusantes a tuelas, & curia?* **R.** 1. Polyptochia, seu pluralitas liberorum, trium Rorae, quatuor in Italia, & quinque in exterris provinciis; modo omnes liberi simi justi, veri, non adoptrivi, vivi, aut falso in acte mortui; cum hi per gloriam fingantur vivere. 2. Administratio rerum Fisci, aut Principis. 3. Absentia Reipub. cauila. 4. Dignitas Magistratus. 5. Lis cum pupillo. 6. Multitudo tuelatum, vel amplitudo unius. 7. Pauperes. 8. Adversa valentudo. 9. Imperitia literarum simplicitatis conjuncta. 10. Injuria, seu vexatio, cuius cauila testator malitiose autem dedit. 11. Inimicitia cum pater pupilli. 12. Controversia status servilis, quam pater tutori, vel tutor pupillo movit. 13. Aetas senilis ultra 70. annos. 14. Militia terrestris, & celestis. 15. Professio liberalium artium, exceptis advocatis, & legum doctoribus, upote magis idoneis ad tutelam. l. 14. C. de advocatis. diversi. judicier. 16. Onus tuelas prius generata, ne ei succedat curatela. 17. Matrimonium, ratione cuius maritus non potest esse curator uxoris in beneficiis receptio: quoniam moribus aliud obtinebat; cum mariti etiam in judicio agere soleant nomine uxorio. Ita cause iste enumerantur b. t. & tit. ff. eod. ubi etiam varias limitationes videtur poteris.

3. **Q.** II. *Quis sit effectus excusationis?* **R.** si causa vera sit, excusans liberatur a tuelala, vel curia. l. 22. C. b. t. nam quem lex liberat, illum Prator onus non debet. At si causa allegata falsa sit, non liberatur falso allegante s. fin. b. t. l. 1. C. si res falsa, alle. ne ex delito communidum reportet.

TITULUS XXVI.

De suspectis Tutoribus, vel Curatoribus.

Agitur de hac materia in Pandectis lib. 36. tit. 10. In Codice lib. 5. tit. 43.

1. *Crimen suspecti ex L. XII. Tabb. descendens est illud, quod committit tutor, aut curator non ex fide administrans tuelam, vel curam §. 5. b. t. Tunc autem non ex fide administrat, dum fraudulenter versatur in rebus pupilli v. g. damna eis faciendo, res destruendo, in suos usus convertendo &c. vel si tutor adest depravatis vivat moribus, utriversim sit tuelam ab eo non recte geri. Huic affine est crimen quasi-suspecti, quod præsumuntur in deputato tuteore ex vita improba ante acta; maxime si in aliis tuelis fraudulenter versatur, cit. §. 5. b. t. l. 3. §. 8. ff. eod. Suspectus ergo tutor removendus est a tuelala jam suspecta, & administrata; quasi-suspectus vero arcendum a suspicenda, ne ei committatur.*

2. **Q.** I. *Quis sit Index competens in crimine suspecti?* **R.** soli Magistratus majores, ut Prator Rome, Praefices in Provinciis, & Legatus Proconsulis. §. 1. b. t. Et quamvis alii velint, sicut dationem, ita & remotionem tutoris non competere Magistratus jure ordinario; quia tamen nulla lex repertur, que sibi referver remotionem tutoris, ideo verius puto illam esse gene.

se jurisdictionis ordinariae; maxime cum delegari possit. l. i. §. 4. ff. de suspecti tutor. l. 4. pr. ff. de officio eius, cui. Vide Dispp. meas Jurid. Dispp. 4. Contr. 14. Quidquid sit de Jure antiquo, hodie sicutatio, ita & remotione tutoris est jurisdictionis ordinariae ex Reces. Imp. 1597. tit. 33.

3. **Q.** II. *Qui tutores de crimine suspecti possunt, & seu accusari possunt?* **R.** regulariter omnes: nam licet fides tutoris testamentaria approbata sit a testatore, legitimi a lege, dati a Magistratu ex inquisitione, ramen fides ista non est semper constans, sed quandoque degenerat in infidelitatem; ergo ut recte proficiatur pupillis, bene caverut, ut nimis tutor de crimine suspecti postulari possit. §. 2. b. t. l. 1. §. 5. ff. eod. Illi tamen tutores, quibus pupilli debent reverentiam, uti patronus, pater, & similares, non convenienter actione suspecti, seu criminaliter ex solo, sed civiliter actione in factum, omissa mentione dol. cit. §. 2. & l. 9. ff. b. t. l. 11. ff. de solo. quia indecens est judicium famosum intentans his personis, quibus debetur reverentia.

4. **Q.** III. *Qui postulari possunt suspecti tutores?* **R.** i. omnes §. 3. b. t. l. 1. §. 6. ff. eod. ubi ratio additur: quia accusatio ista est quasi-publica: accusare autem in judicio publico omnes permituntur. Non est tamen haec postulatio suspecti actio publica in rigore, quia ex nulla lege publicorum judiciorum descendit. 2. Favore pupilli actio ista permititur etiam matre, & avice ex rescripto D. Severi; imo ex pietate, & commiseratione erga pupillum, cuilibet feminis. cit. §. 3. & l. 1. §. 7. ff. & l. 6. 7. C.h.t. 3. Pupillus ob levitatem judicii non admittitur ad hanc postulationem, neque minor, nisi ex consilio necessitatorum, seu propinquorum. §. 4. b. t. l. 7. ff. eod. Si vero propinquus non consentire, poterit minor implorare officium Judicis, ut inquirat de suspecto; siquidem curator suspectus, etiam sine speciali accusatore removendi potest. l. 3. §. 4. ff. b. t.

5. **Q.** IV. *Qui sim effectus postulationis, & iudicis de crimine suspecti?* **R.** 1. Lite pendente interdictum tutori administratio, & interim pupilli tutori datur, donec causa suspecti finiatur, idque ob specialia pupilli §. 7. b. t. & l. 7. C. eod. Nec prodest, si tutor satisfactionem offerat, & judicio tutele omnia refacere velit: tum *quia satisfactione tutoris propositum malevolum non mutat, sed dimisus graffandi in re familiaris facultatem praestat.* §. fin. hoc sit, tum quia melius est iura pupilli illatae ferare, quam lesta reparare. 2. Probato crimen suspecti, tutor tota-liter removetur a tuelala, nisi effici necesariorum pupilli tunc enim praefat ei curatorem adjungere l. 9. ff. b. t. 3. Tutor removens ob dolum sit infamis; dummodo dolus in decreto, seu sententia Judicis exprimatur. §. 6. b. t. l. 5. §. 1. 2. ff. eod. nam hoc judicium est famosum, cum sit quasi-publicum, ut timore infamiae discant tutores ex fide tuelam gerere. An vero tutor ob culpam latam removens sit infamis, dubitant DD. Affinian Bachow, Wiesbach, Zoes, Kees, & alii, neq; Harp. Ludwelv, Fraukius, Franz, Chling, quibus subscripti in meis Dispp. Jurid. Dispp. 4. Contr. 13. Unde hic compendio utor, &

6. **R.** 2. Tutor suspectus, removens ob culpam latam, non sit infamis. Prob. ex §. 6. b. t. suspectus autem removens, siquidem ob dolum, famosus est, se ob culpam, non aequa. Idem habetur l. fin. C. h. tit. quia verba generalia, fine ullo absurdio intelligi possunt generaliter de omni culpa, quod scilicet nulla culpa infamet tuteorem. Ratio est, quia in materia odiosa, & penali stricte loquendu, est secundum verba, ut penae non luxentur, sed refringantur. lib. 18. ff. de LL. cum vulgaris; ergo in hac materia quasi-publica nomine dol, non est intelligenda culpa lata arg. l. 7. ff. ad L. Corn. de Sicar. maxime cum in tuelis exprefte Jura distinguat dolum a culpa lata. l. 7. C. arbor. tuelala. Huc facit lib. 3. §. fin. & lib. 4. §. fin.

Dices: 1. Nomine culpa in Jure venit leviss. l. 1. pr. ff. de tuel. act. §. 3. Inf. quib. mod. re contr. l. 12. ff. de R. J. &c. 2. Culpa lata, aquiparatur dolo l. 226. ff. de Verb. Sign. l. 32. ff. deputat. **R.** ad. dum materia subjecta patitur, fateor nomine culpe venire leuem; sed hic in iudicio quasi-publico culpa gene.

De suspectis Tutoribus.

generaliter intelligenda est. **Ad** 2. Dist. aut. aquiparatur in ordine ad interestile civile, & remotionem a tutela conc. aut. in ordine ad infamiam neg. aut. Tutor suspectus removens aliquando sit infamis, aliquando non; sed removeti non solet, nisi ob dolum, vel culpam latam; ergo removens ob dolum infamis, & removens ob culpam latam non sit infamis. Preterea licet reperiantur complures textus in Jure, quibus culpa lata aquiparatur solo quo ad interestile civile, ita, ut ubi dolus, ibi culpa lata praestanda sit; tamen forsitan in toto Jure, nisi fallor, nec unicus reperitur clarus textus dicens, quod, sicut dolus, ita & culpa lata infamet. Ex his et cetera omnia, que hic objici solet, facile enodantur.

INSTITUTIONUM
CIVICO-CANONICARUM
LIBER SECUNDUS

De Rebus.

In hoc libro examinatur alterum objectum materiale Juris, scilicet res, de quarum divisione, & acquisitione hic potissimum agitur.

TITULUS I

De Rerum divisione, & acquirendo ipsorum dominio.

Agitur de hac materia in Pandectis lib. l. tit. 8. & libr. 41. tit. 1. 2. & tria hic sic divisa: 1. Rerum divisio. 2. Rerum dominium. 3. Varii modi acquirendi dominium, quibus ex Pandectis addimus quartum de acquirenda, & amittenda possessione.

§. I.

De Rerum Divisione.

1. **Q.** I. *Quomodo res dividantur?* **R.** 1. in res Divini Juris, tuc extra nostrum patrimonium, & in res humani Juris; seu que in nostro patrimonio habentur l. 1. pr. ff. b. t. pr. In. eod. Res Divini Juris sunt, que in nullius bonis sunt, nec actu, nec porefacta; ut res sacrae, & religiosae. Res humani Juris sunt, que plerumque in aliquibus bonis sunt, vel actu, vel porefacta; sicut res communis, & hereditariae, que aliquibus fieri possunt. Sub hac divisione continentur quinque rerum genera: Res communis, publicae, universitatis, nullius, seu Divinae, & res singularium. pr. b. t. ubi observa patrimonium hic non accipi stricte pro rebus hereditariis a pate acceptis, sed hacten pro bonis, que nostra sunt actu, vel porefacta, conformiter l. 1. ff. b. t. 2. Res Divini Juris subdividuntur in sacras, religiosas, & sanctas: res vero humani juris in publicas, & priuatas singularium l. 1. pr. ff. b. t. Et rursum publica subdividuntur in communales, publicas specifices, & universitatis, licet Jurisconsultus l. 2. ff. b. t. res specificae publicae comprehenduntur ad partim tacito confusum gentium, partim prescriptione contra subditos, partim necessitate; quia maris usus non potuit reddi expeditus, nisi quilibet Princeps curam gereret illius portio maris, quae sive dictio coheret. Quo autem modo res acquisitum sit Princeps, non convenit DD. Myns. Schneid. Harp. & alii dicunt acquisitum esse quo ad dominium, & proprietatem, Wclmbe. quo ad usum publicum; sed verius cum Peregr. Gothof. Perez, Zoes, & alii dicendum, acquisitum illis usus quo ad protectionem, jurisdictionem, & imperium; ita ut ad hoc

felo intellectu percipi; ut jus hereditatis, iura, seu servitutes prediorum l. 1. §. 1. ff. b. t. de qua divisione agetur ita seq.

2. **Q.** II. *Quid, & qua sim res communis?* Definitiones itarum rerum non tradit Imp. sed ex allatis exemplis colligi debent. Unde

Res communis sunt, quantum proprietas nullius est actu, usus vero omnium. Sic omnes res a principio mundi erant communis, & post divisionem rerum jure gentium factam, res communis manifestantur, mare cum piscibus, littora tanquam accessoria cum lapillis, & conciis, aer, aqua profunda, seu undecumpque in publicum fluens ad bibendum, abluendum, pecora adquandum, & animalia fera. §. 1. b. tit. nam res iste propter suam flexibilitatem, & mutationem, non patiuntur commoda occupationem per pedum positionem, sicut res soli l. 1. §. 1. ff. de acquir. poss. Litus autem maris eo usque protenditur, quo ordinarie diffundi solet aqua tempore hyberno §. 3. b. tit. licet per accidens quandoque excurrat in pagos, & opicid.

3. 2. Res communis fieri possunt nostre per occupationem; ut si quis in mari, vel littore adquidet: nam donec adficidum sit, fundus littoris, aut maris est adficidum s. 1. b. t. qualiter Venetie in mari extenuata sunt pretendent libertatem, quia in nullius pedum adquidate sunt. Peregr. lib. 8. a num. 6. Interim, licet maris usus communis sit, non licet in littore adquidare, si per hoc deterior littoris, & maris usus rediretur, ac proinde ad adficidandum opus est decreto Pratoris l. 50. ff. de A. R. D.

4. 3. Hostiae Mare quo ad certos finis, seu portiones acquisitum est populo, seu Principibus regnum. Sic Reges Hispania, & Gallia vindicant sibi mare mediterraneum, Rex Danie balticum, Rex Anglie britanicum, Veneti adriaticum &c. Quae acquisitionis facta est partim tacito confusum gentium, partim prescriptione contra subditos, partim necessitate; quia maris usus non potuit reddi expeditus, nisi quilibet Princeps curam gereret illius portio maris, quae sive dictio coheret. Quo autem modo res acquisitum sit Princeps, non convenit DD. Myns. Schneid. Harp. & alii dicunt acquisitum esse quo ad dominium, & proprietatem, Wclmbe. quo ad usum publicum; sed verius cum Peregr. Gothof. Perez, Zoes, & alii dicendum, acquisitum illis usus quo ad protectionem, jurisdictionem, & imperium; ita ut ad hoc